

LBRIS

We know
books

CHRISTY LEFTERI
Zboruri frânte

Traducere din limba engleză
EMANUELA TEGLA

LITERA
București

1

YIANNIS

Într-o bună zi, Nisha a dispărut și s-a transformat în aur. S-a transformat în aur în ochii ființei care stătea în fața mea. S-a transformat în aur în cerul senin al dimineții și în cântecele păsărilor. Mai târziu, în melodia timidă a servitoarei din Vietnam care cânta la restaurantul La Theo. Apoi, în chipurile și vocile tuturor servitoarelor care au luat cu asalt străzile ca un râu învolburat de furie, cerând să fie băgate în seamă și ascultate. În toate aceste locuri și ființe, Nisha continuă să existe. Dar să ne întoarcem în timp. Trebuie să ne întoarcem în timp.

PETRA

În ziua în care Nisha a dispărut, am fost pe munte. Ne-am luat toate trei bocancii și am așteptat autobuzul care merge până sus, la Troodos, și care circulă doar de două ori pe zi. De obicei, duminica Nisha mergea în oraș, singură, dar de data aceasta, pentru prima dată, a preferat să vină cu mine și cu Alik.

Ah, era atât de frumos acolo, sus! Ceața de toamnă învăluia ferigile, pini și stejarii răsuciți. Acești munți au apărut din mare, când s-au ciocnit plăcile tectonice din Europa și Africa. Chiar se vede scoarța oceanică a Pământului. Formațiunile stâncoase, cu venele care le străbat și porțiunile de lavă pillow, arată de parcă ar fi îmbrăcate în piele de șarpe.

Îmi place tare mult să mă gândesc la începuturi. Ca povestea aceea pe care obișnuia să mi-o spună mătușa, în grădina din spatele casei: „După ce Creatorul a terminat de creat lumea – Petra, ești atentă? –, și-a scuturat resturile de lut de pe mâini, iar ele au căzut în mare și s-au transformat în insula aceasta“.

Da, ador să mă gândesc la începuturi. Nu-mi plac finalurile, deși cred că acest lucru e valabil la mai toată lumea. Un final poate fi chiar sub nasul tău fără să-ți dai seama. Ca atunci când stai la o cafea cu cineva și te

gândești că vor mai fi astfel de ocazii, dar se dovedește apoi a fi ultima.

Alik se juca cu frunze, iar eu stăteam cu Nisha sub un radiator, într-una dintre acele mici cafenele de pe traseul pe care porniserăm, și beam cafea. Îmi amintesc și acum conversația aceea.

Nisha era foarte tăcută, tot amesteca în cafea fără să bea din ea.

– Doamnă, a început ea dintr-odată, trebuie să vă întreb ceva.

Am dat din cap și am așteptat, în timp ce ea s-a foit pe scaun.

– V-aș ruga să-mi dați liber diseară, pentru a...

– Dar, Nisha, ai fost liberă toată ziua!

Nu a mai zis nimic o vreme. Alik aduna frunze cu brațele și le pune pe bancă. Amândouă o urmăream cu privirea.

Fusese alegerea Nishei de a-și petrece ziua liberă cu noi, în această excursie. N-aș avea de ce să-i mai dau ore libere.

– Nisha, i-am spus, duminica ai toată ziua liberă. Dar seara sunt multe lucruri de făcut. Trebuie s-o ajuți pe Alik să-și pregătească ghiozdanul pentru școală, apoi s-o culci.

– Doamnă, multe dintre celelalte servitoare au liber și duminică noaptea, a spus ea, încet.

– Știu sigur că altor femei nu li se permite să umble brambura noaptea.

S-a făcut că nu a auzit ce am spus:

– Și nu cred că doamna are planuri pentru diseară, a continuat, aruncându-mi o privire șireată înainte de a-și îndrepta din nou atenția către cafea. Poate doamna ar fi de acord să o culce pe Alik, doar în seara aceasta? Voi munci în plus duminica viitoare, să recuperez.

Tocmai aveam de gând să o întreb unde voia să meargă, ce era atât de important, de era dispusă să-și tulbure rutina. Poate că a citit în ochii mei dezaprobarea, dar nici eu, nici ea nu am mai apucat să adăugăm ceva, pentru că, în clipa aceea, ne-am trezit cu o avalanșă de frunze în cap. Nisha a scos un țipăt, s-a strâmbat și, dând din mâini, a început să alerge după Aliko, care gonea pe o cărare ce ducea spre pădure. După câteva minute, le-am auzit pe amândouă cum se jucau și râdeau în pădure, ca doi copii, iar eu am continuat să-mi beau cafeaua.

În drum spre casă, Nisha nu a mai pomenit de dorința de a avea noaptea liberă. Ne-a pregătit dhal curry, se simțea în toată casa mirosul de ceapă, ardei, chimen, curcumă, schinduf și frunze de curry. Am aruncat o privire peste umărul ei, în timp ce călea ceapa și amesteca tot felul de condimente cu linte roșie, peste care a adăugat puțin lapte de cocos. Îmi ploua în gură. Nisha știa că era mâncarea mea preferată. Am aprins focul în salon. Plouase în după-amiaza aceea și, de la fereastra salonului, am observat că Yiakoumi își deschisese co-pertina, iar strada pietruită lucea sub lumina caldă de la magazinul său de antichități.

Nu avem încălzire centrală, așa că ne-am așezat cât mai aproape de foc, cu bolurile de dhal curry în poală. Nisha mi-a adus un pahar cu *zivanía* dulce – băutura aceea aromată, cu caramel și tescovină, numai bună într-o seară răcoroasă – și a început să o asculte pe Aliko la tabla înmulțirii.

– Șapte ori nouă? a întrebat-o Nisha.

– Șaizeci și trei!

– Bun. Nouă ori nouă?

– Optzeci și unu! Nu are rost să continuăm.

– De ce?

– Pentru că o știu.

– Dar n-ai repetat-o.

– Nu-i nevoie. Trebuie doar să fiu atentă la tipar. Dacă mă întreb cât face șapte ori nouă, știu că răspunsul începe cu un șase. Iar a doua cifră e întotdeauna mai mică decât cea dinainte cu unu. Deci, opt ori nouă e șaptezeci și doi.

– Ești prea încrezătoare. Eu o să te ascult, oricum.

– Dă-i bătaie. Dacă te face să te simți mai bine.

Aliko a suspinat și a ridicat din umeri, ca și cum ar fi vrut să arate că se resemnează, se va supune procesului inevitabil și inutil de a repeta ceva ce știe deja. Era plină de energie și vioiciune, ca orice fetiță de nouă ani.

Da, îmi amintesc foarte bine totul, felul în care Aliko molfăia și căsca și striga răspunsurile, felul în care Nisha era concentrată pe discuția cu fiica mea, iar mie de-abia îmi adresa câte un cuvânt. Televizorul pâlpâia undeva în spatele nostru. Era pe canalul de știri, cu volumul la minim: arătau un reportaj cu refugiații salvați de paza de coastă pe una dintre insulele grecești. Imaginea unui copil care era cărat în brațe spre țarm.

Aș fi uitat toate acestea, dar am depănat filmul acele zile de nenumărate ori, ca atunci când refaci drumul prin nisip pentru că ai pierdut ceva prețios.

Aliko stătea întinsă pe spate și lovea cu picioarele în aer.

– Ridică-te, a certat-o Nisha, altfel o să ți se facă rău. De-abia ai terminat de mâncat.

Aliko s-a strâmbat, dar a ascultat-o: s-a cocoțat pe canapea, cu ochii în televizor, urmărind chipurile oamenilor care se chinuiau să iasă din apă.

Nisha mi-a umplut paharul a treia oară; simțeam cum mă ia somnul. M-am uitat la fiica mea – un monstru de copil, dintotdeauna fusese prea mare pentru mine, până și părul ei cârlionțat e prea des, nu-mi pot băga mâinile în el. Bucle atât de bogate, ca tentaculele unei caracatițe, par să sfideze legea gravitației, ca și cum ar trăi într-o lume subterană.

În lumina focului, am observat că fața Nishei e palidă, ca o smochină opărită în sirop, care și-a pierdut adevărata culoare. M-a privit în ochi și mi-a zâmbit dulce, cu afecțiune. Mi-am îndreptat privirea spre Aliko.

– Ți-ai pregătit ghiozdanul pentru mâine? am întrebat-o.

Aliko era absorbită de ceea ce vedea pe ecran.

– Îl facem acum, doamnă, a zis Nisha. S-a ridicat numaidecât și a început să adune farfuriile de pe măsută.

Fiica mea rareori vorbea cu mine. Nu-mi spunea niciodată „mamă”, nu mi se adresa niciodată direct. Cumva, la un moment dat, a apărut între noi un sâmbure de tăcere, care a crescut și ne-a învăluit până când a devenit aproape imposibil să comunicăm. De cele mai multe ori vorbea cu mine prin Nisha. Puținele noastre conversații erau pe teme practice.

Am urmărit-o pe Nisha cum a umezit cu limba o batistă și a șters o pată de pe blugii lui Aliko, apoi a luat bolurile și lingurile și le-a dus în bucătărie. Să fi fost din cauza băuturii sau a drumeției pe Munții Troodos, dar mă simțeam mai obosită decât de obicei, parcă mă cuprinsese o moleșală în tot corpul. Le-am spus că o să mă culc mai devreme. Am adormit imediat, nici nu am auzit când Nisha a culcat-o pe Aliko.

3

YIANNIS

În ziua în care a dispărut Nisha, înainte de a-mi da seama că nu mai e, am zărit în pădure un muflon. Mi s-a părut ciudat. Aceste oi sălbatic, care trăiesc din vremuri străvechi pe meleagurile noastre, sunt foarte rare. De obicei își duc traiul pe crestele izolate ale munților. Era prima dată când vedeam unul pe teren plat și într-o zonă atât de estică. De fapt, dacă aș spune cuiva că am văzut un muflon pe coastă, nu m-ar crede. Ar ajunge subiect de știri. Incidentul acesta ar fi trebuit să mă pună pe gânduri, să-mi dau seama atunci că ceva nu e în regulă. Am înțeles cu mult timp în urmă că, uneori, pământul îți vorbește, găsește o cale de a-ți transmite un mesaj, dar numai dacă privești și ascuți cu ochii și urechile copilului din tine. Am învățat acest lucru de la bunicul. Dar, în ziua aceea, în pădure, când am zărit muflonul auriu, nu i-am acordat atenția cuvenită.

Totul a început cu ronțăitul frunzelor și cu pământ. O dimineață de la sfârșitul lui octombrie. Mă întorsesem să adun păsările cântătoare. Mersesem cu mașina până pe coastă, la vest de Larnaca, lângă satele Alethriko și Agios Theodoros, unde sunt crânguri cu măslini sălbatici, roșcovi și grădini cu portocali și lămâi. Tot acolo, în zonă, se află o pădure deasă de salcâmi și eucalipti – un loc excelent pentru braconaj.

În primele ore ale dimineții, am fixat, strategic, bețele de lămâi unse cu lipici natural în copacii în care păsările veneau să mănânce fructe. Apoi am ascuns printre frunze niște dispozitive care emiteau sunetele altor păsări, pentru a-mi ademeni prada. Mi-am găsit un loc mai retras și am făcut un foc. Am înfipt niște brânză haloumi și pâine în crengi de măslin și le-am prăjit puțin. În rucsac aveam un termos cu cafea tare și o carte, să treacă timpul mai repede. Nu voiam să mă gândesc la Nisha, la ce îmi spusese cu o seară înainte, la expresia severă de pe chipul ei când a plecat din apartamentul meu.

Gândurile acestea nu-mi dădeau pace, mă asaltau din toate părțile, dar le-am alungat, unul câte unul. M-am încălzit și am mâncat, ascultând în întuneric cântecul păsărilor.

Până aici, totul s-a desfășurat ca o expediție de vânătoare obișnuită.

Am adormit lângă foc și am visat-o pe Nisha, parcă era din nisip. A pierit din fața ochilor mei ca un castel pe țărmul mării.

Soarele care răsărea era semnalul. Am băut o gură de cafea, să mă trezesc de-a binelea, am aruncat restul în foc, apoi am stins ce flăcări mai ardeau și am uitat de vis. Pădurea deasă începea să se trezească la viață. De obicei fac peste 2000 euro de fiecare dată când instalez plasa, iar de data aceasta am avut noroc de o pradă foarte bună – erau vreo două sute de privighetori cu cap negru prizoniere pe bețele de lămâi. Valorează mai mult decât greutatea lor în aur. Păsări cântătoare foarte mici, care migrează din Europa în Africa pentru a scăpa de frigul iernii. Zboară dinspre apus, peste munți, poposind aici, pe insula noastră, înainte de a o lua peste mare, spre Egipt. Primăvara se întorc, vin dinspre

coasta de sud. Sunt atât de mici, încât nu le putem împușca. Sunt pe cale de dispariție, specie protejată.

De fiecare dată mă cuprindea teama când ajungeam în acest punct, aruncam priviri în stânga și-n dreapta, așteptându-mă să fiu prins și aruncat în închisoare. Aș fi încurcat-o rău de tot. Acesta a fost dintotdeauna cusurul meu – frica și neliniștea pe care le simțeam înainte de a ucide păsările. Dar în pădure nu se auzea nimic, nici un sunet de pași. Doar cântecul păsărilor și vântul care adia printre crengile copacilor.

Am luat una dintre păsările lipite de băț, desprinzându-i încet penele de lipici. Se zbătuse mult să se elibereze. Cu cât se chinuiam mai mult să scape, cu atât aveau șanse mai mici să reușească. Am luat-o în palme, simțindu-i inimioara bătând cu putere. Am mușcat-o de gât, să-i curm suferința, apoi am aruncat-o, moartă, într-un sac de gunoi negru. Acesta era cel mai mărinimos mod de a le ucide – printr-o mușcătură adâncă, rapidă de gât.

După ce am umplut primul sac, am început să îndepartez penele și fructele de pe bețele de lămâi cu buzele, ca să le mai pot folosi și altă dată, când am auzit un foșnet printre frunze.

La naiba. Preț de o clipă, am rămas încremenit, nici nu mai puteam respira. M-am uitat în jur și l-am zărit, într-un luminiș aflat între tufe. Muflonul mă privea calm. Stătea în umbra lungă a copacilor și de-abia când s-a mișcat puțin lumina am observat un lucru extraordinar: blana lui, în loc să fie maro-roșcată, cum era, de obicei, la aceste animale, părea aurie, iar coarnele răsucite, de culoarea bronzului. Ochii erau exact ca ai Nishei – ochi de leu.

Mi-a trecut prin minte că visez, că încă dorm lângă foc.

Am făcut un pas înainte, iar muflonul auriu s-a tras un pas înapoi, dar a rămas într-o poziție demnă, cu privirea ațintită asupra mea. Cu mișcări foarte lente, mi-am dat jos rucsacul din spate și am scos din el o bucată de piersică. Muflonul și-a mișcat puțin, ezitant, picioarele și și-a lăsat capul în jos, astfel că acum se uita în sus la mine, pe jumătate speriat, pe jumătate amenințător. Am pus felia de piersică în palmă și am întins mâna spre el. Am rămas așa, nemișcat ca o stâncă. Voiam să se apropie.

Când i-am văzut frumusețea chipului, mi-am amintit ceva cu o claritate nemaipomenită. Anul trecut, în martie, am fost împreună cu Nisha în Munții Troodos. Îi plăcea tare mult să facă plimbări lungi duminica dimineața, când avea liber. Am mers de multe ori împreună să culegem ciuperci, sparanghel sălbatic, nalbă sau să adunăm melci. În ziua aceea, am vrut să văd dacă reușim să dăm peste un muflon. Speram că vom putea zări vreunul în adâncimile pădurii sau pe crestele munților, la hotarul cu cerul. Cum eram la o înălțime foarte mare, Nisha m-a luat de mână.

-Deci căutăm o oaie, a spus.

-Teoretic, da.

-Am văzut destule oi la viața mea.

Avea o expresie amuzată în privire.

-Dar ți-am spus, nu seamănă cu o oaie. E un animal magnific.

-Deci. Căutăm o oaie care nu arată a oaie.

Cu mâna deasupra ochilor, a privit în jur, prefăcându-se atentă și preocupată.

-Da, i-am răspuns, pe un ton neutru.

A izbucnit în râs, hohotele ei se înălțau până la cer. În momentul acela am simțit că, de fapt, semănăm foarte mult.

Am umblat ore în șir și eram pe punctul de a ne întoarce, când am zărit un muflon pe creasta unei stânci abrupte. Mi-am dat seama că era femelă pentru că nu avea gulerul acela de blană aspră sub gât, iar coarnele îi erau mai mici. I l-am arătat Nishei.

Muflonul ne-a zărit și a rămas cu privirea ațintită asupra noastră.

Nisha îl privea uimită.

-Ce frumos e! Seamănă cu un cerb.

-Ți-am spus eu.

-Nu aduce deloc cu o oaie.

-Vezi?

-Are blana fină și maronie... și o privire atât de blândă... Parcă ar vrea să ne spună ceva. Nu-i așa că parcă vrea să ne vorbească?

N-am răspuns, am rămas așa, urmărind-o pe Nisha cum se uită la animal, cu chipul luminat de încântare și curiozitate.

Am observat o străfulgerare în ochii ei, ca și cum culorile pădurii străluceau prin ei, ca și cum un fel de energie secretă de la vreun animal vioi care se ascundea printre copaci prinsese brusc viață. Mi-a lăsat mâna și a făcut câțiva pași către muflon. În mod curios, animalul s-a îndepărtat de creastă și s-a apropiat puțin. Nu mai văzusem niciodată un muflon să se apropie de om. Nisha a întins mâna cu nespuse blândețe, apoi a rămas așa, în așteptarea animalului. Dar privirea-i trăda încordarea: în ochii ei ardea o emoție necunoscută mie.

În acel moment, am simțit că mă desparte o distanță uriașă de ea și de animal, de parcă ei doi aveau ceva secret în comun, ceva ce eu nu puteam înțelege.

Totuși, în clipa următoare, s-a întors spre mine și m-a sărutat. Un sărut dulce, delicat.